

Mark Engelen

Als Mark Janssen startte hij zijn loopbaan als journalistiek fotograaf bij de Volkskrant. Een lange zoektocht leidde hem via het journalistieke pad naar de reclame en artistieke fotografie. Zijn hang naar dramatiek en het theatrale verbeeldt hij in zijn vrije werk. Vindbaarheid is lastig wanneer je Mark Janssen heet. Omdat zijn ambities ook over de grens reiken, besloot hij daarom de achternaam van zijn moeder aan te nemen als artiestennaam. Onder de naam Mark Engelen behaalde hij onlangs een tweede prijs bij de International Photography Awards.

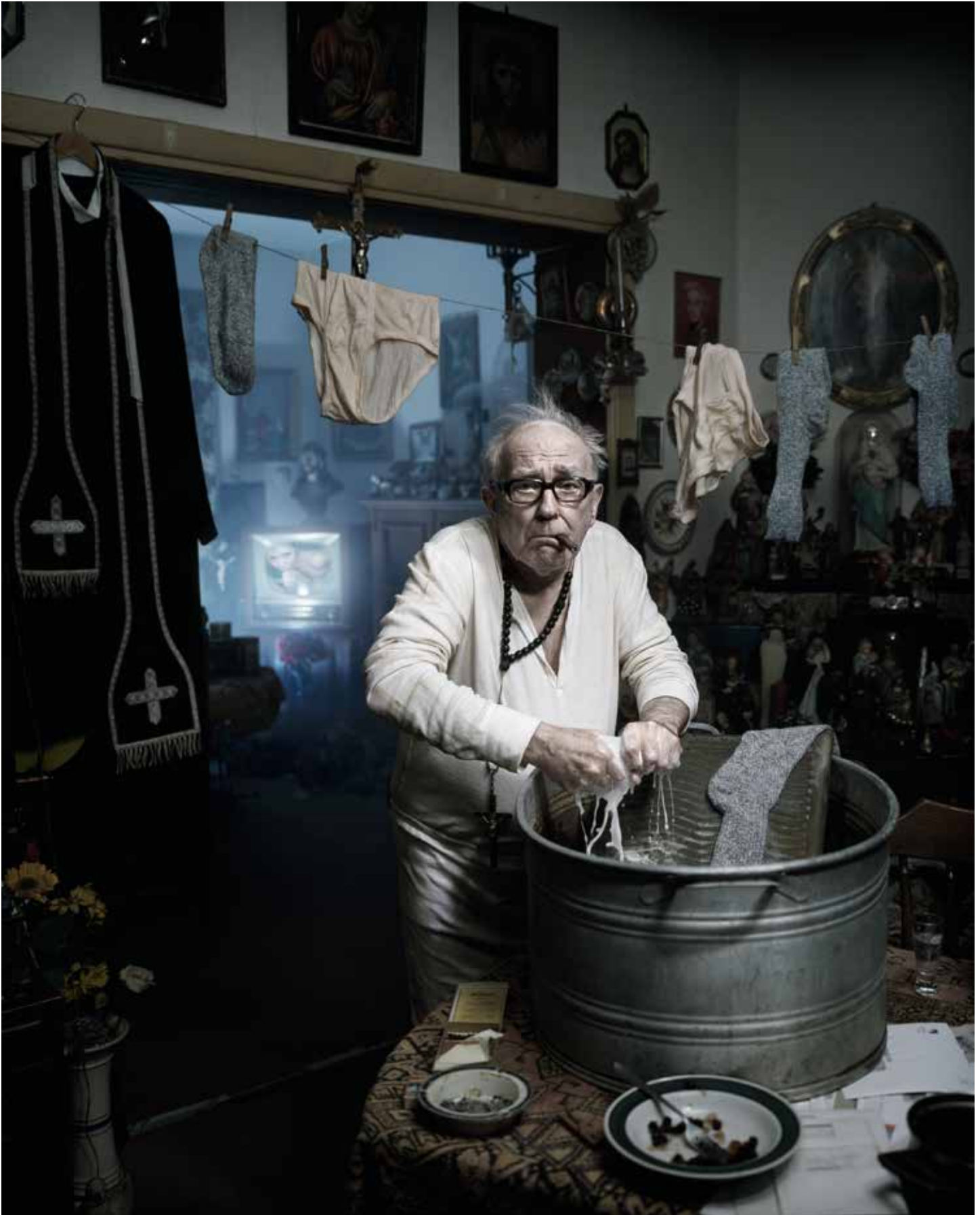

Carnivale, uit de reportage Fashion Circus

Mother, uit de serie A 2011 ODDITY

Eleanor Rigby, uit de serie *The Misery Trip*

Das Büro

“Via een omtrekkende beweging ben ik gekomen waar ik nu ben. Ik studeerde aan de AKV|St. Joost. Inhoudelijk een heel goede opleiding, maar wel heel documentair. Het heeft me acht jaar gekost om dat los te kunnen laten. Ook mijn vrije werk was heel documentair en reportagegericht. Als dagbladfotograaf voor de Volkskrant rende ik achter de nieuwsfeiten aan. Mede doordat de fotografische wereld hard veranderde ging ik op zoek naar een andere fotografische discipline. Vol overmoed begaf ik me op het pad van de oorlogsfotografie. Ik vatte het plan op om naar Kosovo te gaan, maar keerde halverwege Bosnië op mijn schreden

Gevecht met mezelf

Na mijn journalistieke avontuur ben ik overstapt op reclamefotografie en commerciële reportages. In 2007 heb ik een jaar lang keihard gewerkt en veel verdiend, maar ik werd daar artistiek ongelukkig van. Ik was er van overtuigd dat er meer moest zijn. Dat ik een manier moest vinden om dat wat ik op de academie had geleerd te kunnen gebruiken. Zo is mijn eerste geënceneerde serie ‘The Misery Trip’ tot stand gekomen. Verschillende drieluiken die zijn geïnspireerd op de songteksten van The Beatles. Ik was er vast van overtuigd dat de serie meerdere lagen moest bevatten. Tijdens een klus in

Het dramatische en theatrale dat past bij mijn karakter

terug. Ik had goed contact met de buitenland correspondent van de krant. Zijn waarschuwing dat, als ik zo doorging, het waarschijnlijk snel afgelopen zou zijn met mij, bracht me tot bezinning. Ik was totaal onervaren en had geen enkel contact ter plekke. Het was heel confronterend om die menselijke ellende echt te zien. Leed op een schaal die mijn generatie helemaal niet kent. Ik kon daar niet goed mee overweg. De journalistieke foto's die ik in Nederland maakte waren meestal portretten van mensen die om een bepaalde reden in de actualiteit stonden of ik werd op pad gestuurd om nieuwsfeiten vast te leggen. Voor journalistieke fotografie geldt meer het *fly on the wall* principe. Je bent ondergeschikt aan de situatie. Ik wilde die situatie onder controle hebben en het liefst zelf verzinnen. Bepalen wat er gebeurde. Ik zat dus totaal in de verkeerde hoek. Het nieuwsfeit was vaak belangrijker dan het esthetische beeld. Nu heb ik mijn eigen stijl gevonden. Het dramatische en theatrale dat past bij mijn karakter. Een beetje histerie af en toe is me niet vreemd. Ik kom in eerste instantie vaak rustig over, maar in mijn hoofd gebeurd heel veel. Wat daar in zit, komt er nu uit. Ik heb heel bewust al mijn oude werk van internet afgehaald. Via Google is er nog slechts een enkele portretfoto te vinden.”

Buenos Aires heb ik het leeuwendeel van de serie bedacht. Oververmoeid door een dikke jet-lag en de hoge werkdruk. Ieder drieluik bevat verschillende thema's waarin ik mijn visie op de maatschappij wilde weergeven. Ik wilde tonen wat ik er van vind. Het resultaat: vele lagen die het verhaal dat ik eigenlijk wilde vertellen, vertroebelden. Wat ik hiervan heb geleerd, is dat je boodschap niet te duidelijk aanwezig moet zijn. Ik wilde de aanschouwer dwingen om het op mijn manier te zien. Je moet ruimte laten voor vrije interpretatie. Iedereen heeft een eigen referentiekader en haalt zijn eigen betekenis uit de foto's. In 'A 2011 ODDITY' ben ik voor het eerst het gevecht met mezelf aangegaan. De serie is gebaseerd op het nummer 'Space Oddity' van David Bowie. Mijn serie verbeeldt de illustere Major Tom die de ruimte in wordt geschoten. Er gaat iets dermate mis dat hij nooit meer terug kan komen. Vrouw en kind moeten doorgaan. Ook hij gaat alleen verder in de ruimte. Ze denken nog aan elkaar, hebben nog gevoelens voor elkaar, maar zullen nooit meer samenkomen. Een beeldspraak voor mijn relatiebreuk. Het proces ging dus heel erg over het verbeelden van mijn gevoelens van eenzaamheid op dat moment. Mijn strijd om haar weer terug te krijgen. De jaloezie. Het zoontje van Major Tom die ik in de serie tot leven heb geroepen was

een personificatie van mijn lagere schooltijd. Verwijzingen naar gepest worden en als laatste worden gekozen bij gym. Allemaal dingen die ik heb meegemaakt. Ook hierin heb ik dus meerdere verhalen tegelijkertijd willen vertellen. Met opnieuw een complex resultaat.

Onbevangen genieten

Muziek is een belangrijk onderdeel van mijn leven en een grote inspiratiebron. Het emotioneert mij. Dat heb ik overigens ook bij visuele kunst, maar minder met fotografie. Dat is mijn vakgebied en ik kijk daar veel rationeler naar. Bovendien bekruipt mij weleens gedachte: shit, dat had ik willen maken. Waarom hangen mijn foto's op dit moment niet op deze plek? Schilderkunst kan ik onbevangen van genieten. Een muzikant kan met een toets of een schreeuw emotie uiten. Fotografie is een relatief jonge kunstvorm waarvan het artistieke proces leunt op een technische registratie. Het is dus veel lastiger om als maker de emotie die je voelt bij het maken van een foto

visie. Zalig! Ik vind het fantastisch om ook op die manier te werken. Zo is er een goed evenwicht tussen werk in opdracht en vrij werk. In mijn nieuwe serie gaat het echt om één verhaal. Wat ik graag wil verbeelden, is mijn grootste angst, de dood. Dood gaan we allemaal, maar waarom ben ik er zo bang voor? Ik ben fel tegen iedere vorm van religie, maar ik kan me wel voorstellen dat mensen daar berusting in vinden. De geruststelling die mensen uit hun geloof halen, lijkt me zalig. Misschien snijd ik wel een universeel thema aan, maar het uitgangspunt in mijn persoonlijke beleving. Eenzaamheid en dood zijn twee belangrijke thema's in mijn werk. Uiteindelijk gaat veel kunst over het leven en vooral de dood. Ik denk dat het de functie van de kunstenaar is om iets te vertellen over zijn emotie, over zijn of haar diepste angsten en intense passies. Je moet diep in jezelf durven kijken en het lef hebben om dit aan anderen te tonen. Dan alleen kan een kunstwerk slagen. Dan alleen kun je die boodschap communiceren. Op zoek naar reflectie bezoek ik af

Je moet diep in jezelf durven kijken en het lef hebben om dit aan anderen te tonen

weer te geven in je beeld. Het is niet zo dat als je heel hard op de ontspanknop drukt er een ander beeld uitrolt dan wanneer je dit subtiel doet. Op de academie heb ik tot ver in het derde jaar geschilderd. Dit zie je terug in mijn fotografie. Het voelt vaak als composities uit de klassieke schilderkunst. Mijn familie is niet creatief. Dat is iets wat ik wel heb gemist. Ik vraag me af in hoeverre me dat in mijn artistieke ontwikkeling heeft geremd. Achteraf was de KABK of Rietveld Academie misschien een betere keuze geweest dan de documentaire opleiding die ik nu heb gevolgd. Mijn ouders konden mij daarin niet adviseren. Mijn vriendin is een Jazz zangeres uit een bijzonder muzikaal nest. De stimulans die zij van thuis heeft meegekregen, scheelt haar misschien wel tien jaar in het wordingsproces. Ik moest alles zelf ontdekken. Het voordeel daarvan is dat je ook je eigen richting kunt volgen zonder opgelegde dogma's en denkbeelden. Het ontworstelen hieraan kost ook veel tijd en moeite.

Diepe angsten en intense passies

Het moeilijkst is om jezelf een opdracht stellen omdat er geen grenzen zijn. De meest eenvoudige opdrachten zijn die waarbij ik van de artdirector een schets aangeleverd krijg met de mededeling dit wil ik, maar dan door jouw

en toe een coach die kunstenaars begeleidt. Zij is heel kritisch en kijkt naar wat je als kunstenaar nodig hebt om die boodschap over te brengen. Zij benadert het kunstenaarschap als een bedrijf met een artistiek ondernemersplan. Die benaderingswijze stimuleert het denkproces. Daardoor ontdek je ook wat je kernthema's zijn. Het allerbelangrijkste dat je moet weten. Ook mijn begeleiding van eindexamenstudenten aan de Fotoacademie geeft reflectie. Hoe verwoord je wat je met je eigen werk bedoelt of wat je van hun werk vindt? Ervaring opdoen met spreken in het openbaar was ook één van de redenen om les te gaan geven. De eerste keer dat ik een presentatie gaf voor een zaal met 200 medefotografen had ik knikende knieën. De konijnspreekbeurt op de lagere school *all over again*. Gelukkig went het. Hoewel de angst er nog steeds wel is. Mensenmassa's brrrrr..... In mijn rol als fotograaf maakt het niet uit. Zodra ik achter de camera sta, gaat de knop om."

www.markjansen.com

Epilogue, uit de serie A 2011 ODDITY